

મોરબી રીજન્સી.

—: ૦:—

મી૦ “ જામનગર નિવાસી ”ના
વાયરલેસ સંદેશાઓ.

—: ૦:—

ખાસ પરવાનગીથી પ્રગટ કરનાર

વી. એલ. ટોળીયા.

લેડી જમશેદજી રોડ, મુંબઈ.

—: ૦:—

પ્રત્યક્ષ-મીત્ર પ્રીતિંગ નર્સ, ગીરગામ, મુંબઈ.

ગુજરાત વિધાપીઠ ગ્રંથાલય
અમદાવાદ
ગુજરાતી કૉપીરાઈટ-સંગ્રહ

૯૯-૪૭

ભર : ૧૬, ગામો : ૨૫ થરર

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાઇટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૮-૮-૪૭ વર્ગીક

પુસ્તકનું નામ યોરુન ૨૧૦૦૨૧

વિષય નં ૨૩૪૬૨૫૫૫ : ૨૪.૧૭૨૨

ધણીના પણ ધણી!

—:૦:—

“જાનનર નીવાસી” એ તા. ૧૬-૫-૨૨ ના “પ્રજા મીત્ર અને પારસી” ના અંકમાં “મોરબી રીજનસી” ના મથાળા હેઠળ જે વાચકલેસ સંદેશો લખ્યો છે, તેમાં નજરે પડતી સભ્ય ભાષા, છટાદાર શૈલી, જાહેર હિંમત, ખારીક જ્ઞાન તેમજ ઉમદા ભાવની અમે પ્રશ્ન સાજ કરીએ છીએ;

+ + + + +

આવી ઉપયોગી લોક સેવા બજાવવાની તે ભાઈને અમે બાર દંડને બક્ષામણુ કરીએ છીએ. આ લેખમાં લોકોને રૂચે અને ના. પ્રીનસ લખધીરસી-હજી સહેલાઈથી સમજી જાય તેવી રીતે લખાણુ કરવામાં આવ્યું છે. અને “ક્ષેમનુ” ખરે અને કુશળનુ” ચ ખરે !” એવી રીતે રાજ્યના-ખરી રીતે પ્રજાના-પરિસા હાંટવાનો ધંધો ચલાવી, ઉપરથી “મોરબી પર શીરજેરી” કરીને જે કોઈ “ધણીના પણ ધણી” બનવાની તળવીજ કરતું હોય તો રાજ-પ્રજા ઉભયનાં હિતની ખાતર રાજ્ય તરફથી તેની પ્રપંચી લીલા અટકાવવાને મજબુત હાથે પ્રયત્ન થવો જોઈએ એમ અમને લાગે છે.

÷ + + + +

“જાનનર નીવાસી” એ બને તેટલી હિંમતથી મોરબી રાજ્યની સારી સેવા બજાવવાનો વખાણુવા યોગ્ય પ્રયત્ન કર્યો છે એમ વચર શક કહી શકારો.

અધીપતીની નોંધ. “કાઠીઆવાડ ટાઈમ્સ.”

તા. ૨૮ મી મે ૧૯૨૨.

મોરબી પ્રજાકીય પરીષદ.

—:૦:—

(મી૦ “જનમનગરનીવાસી” તરફથી વાયરલેસ સંદેશો.)

—:૦:—

[૧]

મોરબી, તા. ૧૨ મી એપ્રિલ ૧૯૨૨.

આજે રાજેશ્રી મનસુખલાલની મોરબી પ્રજાકીય પરીષદનો પ્રથમ દીવસ હોઈ મોરબી શહેર ભારે ધામધુમ અને ઉત્સાહથી હચમચી રહ્યું છે. પ્રમુખસ્થાન લેવા માટે હેમખરમ (જરમની)થી સહી કરનારા માછ દીવાન રાજેશ્રી માલજીભાઈ જેનડી પેઈજમાં બેસી હમણાં જ અત્રે આવી પહોંચ્યા છે જેને આવકાર આપવા માટે તેમના નયાતીલાઓ દોઢ ત્રાસા શરણાઈઓ નોખત વીગેર લઈ હાજર થયા છે અને અંતરીક્ષમાંથી અપસરાઓ કુલોના હાર નો વરસાદ વરસાતી રહી છે રાજેશ્રી મનસુખલાલ પણ તેમની સાથે મુંબઈથી જોડાયા છે પણ તેમને આવકાર આપવા માટે તેમના કોઈ નયાતીલાઓની હાજરી જણાતી નથી તેમજ અંતરીક્ષની અપસરાઓ પણ રાજેશ્રી મનસુખલાલને માન આપવા આનુર હોય એવું કાંઈ દેખાતું નથી. એરોપલેન પરભારયું સભારથાને એટલે મચછુ કીનારે ભળીયાટના ભવ્ય ચોશાનમાં બરાબર ૧૨ વાગ્યાને ટકોરે ઉતર્યું છે અને પ્રમુખ સાહેબ એરોપલેનમાંથી ઉતરી સીધા સભામાં દાખલ થયા ત્યારે રાજ્યના નાણાંતા ઝવેરી રાજેશ્રી રાહચાલાલ ભાઈ તથા મહારાજ સાહેબના મુખ્ય સલાહકાર રાજેશ્રી કચુભાઈએ તેમને પ્રજા તરફથી આવકાર આપ્યો. તાડીઓના ભારે હરખનાદ વચ્ચે રાજેશ્રી માલજીભાઈએ પ્રમુખસ્થાન લેતાં એક લાંબું વીદ્યવાહરયું બાપણ કર્યું જેનો સારાંશ એ હતો કે નેક નામદાર મહારાજ સાહેબની ધૃયછાનુસાર તેઓ જરમનીથી ખાસ આવ્યા છે અને સભાનું કામ પુરૂ કરી પાછા જરમની વીદાય થવાના છે માટે સભાજનોએ લાંબા બાપણો કરવા નહીં પણ દુકામાં પતાવી તેઓને જરમની પાછા ફરવા દેવા.

મહારાજ સાહેબની ખીમારી માટે બેઠું બહેર કરતાં તેમને હીરવાયુષ ધૃયછી જણાવ્યું કે મોરબીની પ્રજાનો ઉદ્ધાર કરવા માટેજ આ કોનફરન્સ ખોલાવવામાં આવી છે પ્રજા વરસના પ્રતીનિધીઓ મોટી સંખ્યામાં હાજરી આપશે એવી ખાત્રી મહારાજ સાહેબને રાજેશ્રી મનસુખલાલે આપી હતી પણ તેમાં તેઓને તદ્દન થાપ ખવરાવવામાં આવી છે તે જોઈ મને ભારે બેઠું ઉપજે છે પણ તે છતાં જો થોડા પ્રજાજનો અત્રે હાજર રહ્યા છે. તેઓ કોનફરન્સનું કામ પાર ઉતારી પોતાનું વચન પાળશે. કોનફરન્સનો કાર્યક્રમ ત્રણ દીવસનો ખોલવામાં આવ્યો હતો પણ જરમનીમાં મારકસના ભાવ ઘટતા નબ છે અને મહારાજ સાહેબની રૂની ગાંસડીઓ લેચવાના કામનો બોલ મારે માથે હોવાથી મારે આજે જરમની પાછું ફરવું છે માટે બધું કામકાજ આજે પતાવી નાખવા મહેરબાની કરશે. સ્વાગત મંડળના પ્રમુખ રાજેશ્રી નગીનદાસભાઈ ગીરધરલાલભાઈ હાજર રહી શક્યા નથી પણ વખતના અભાવે આપણે આપણું કામકાજ તુરત શરૂ કરી દેવું પડ્યું છે જે માટે તમે અને દરમુજબ હવે બધા કરાવો સામઠા રજુ કરવા હું રાજેશ્રી મનસુખલાલને ફરમાવું.

રાજેશ્રી મનસુખલાલે ઠરાવો રજુ કરતાં જણાવ્યું કે પ્રભના પ્રતીનીધીઓ હાજર રહેશે એવી ખાત્રી મહારાજ સાહેબને આપવામાં મેં તેમન થાપ ખનરાની છે એવો ને ગંભીર આરોપ મારા ઉપર મુકવામાં આવ્યો છે તે એક અખંડ પ્રહમચારીને રંડીખાજ કહેવા જેવો છે ને વખતે મેં એવી ખાત્રી આપી હતી તે વખતે પ્રમુખસ્થાન નામદાર મહારાજ સાહેબ પોતે લેવાના હતા પણ દર્દવી આફતના પ્રતાપે નામદાર મહારાજ સાહેબ બીછાલે પડ્યા છે અને તેમની જગાએ આવા એક બીન અનુભવી પ્રમુખથી ચલાવી લેવું પડ્યું તેનોજ આ પ્રતાપ છે. જો મહારાજ સાહેબ પ્રમુખસ્થાન લઈ શક્યા હોત તો મચકુ કાંઠાની ધગધગતી રેની ઉપર ચઢત્ર માસનો ગમે તેવો સખત તડકો છતાં પણ ૬૦૦૦૦ મનુષ્યો હાજર થાત એવી મને પાછી ખાત્રી છે પણ દર્દવી આફતના પરીણામે નેવું હજારમાંથી મીંડા ઉડી જવાને બદલે નવડોજ ઉડી ગયો છે એટલું પણ ખુશી થવા જેવું છે ને ઠરાવો મેં રજુ કર્યા છે તે એટલા બીન તકરારી છે કે તે સરવે બાઈનો તાળી મોના અરાજ વચ્ચે કમુલ કરશે આ ઠરાવો મુખ્યમાં વસ્તા મોરખીના વનનીઓની ધનજી સ્મીટમાં મળેલી સભાઓ પછી એક ખાનગી કમીટીએ ધડી કાઢ્યા છે અને તે એટલા સરવ માનય છે કે જે સામે કોઈએ હજી સુધી વાંધો ઉઠાવ્યો નથી.

ઝવેરી ડાહ્યાલાલે ઠરાવોને અનુમોદન આપતાં નેક નામદાર મહારાજ સાહેબની લોક પ્રીયતા અને ઉજવળ કારકીરદીનું લખાણ વીચેયન કર્યું હતું અને અંતમાં જણાવ્યું કે આવા ઉનાળાના વખતમાં નદીકાંઠે ધગધગતી રેનીમાં ઉઘાડા પગે આવવાની ફરજ પાડવાની ને હડીલાઈ રાજેશ્રી મનસુખલાલે પકડી હતી તેને લીધેજ લોકો હાજરી આપી શક્યા નથી પણ જો મારી બકામલો મુજબ ત્રાજપરની શીતળ હવામાં મારે બગેલે સભા ભરવામાં આવી હોત અને તયાં ગાંઠીયા પેંડાની મીજબાની આપવા દેવામાં આવી હોત તો ગંભીર મેદની બેગી થઈ હોત પણ રાજેશ્રી મનસુખલાલે મોરખીમાં ખાદીનગરને બદલે રેતીનગર પસંદ પડ્યું તેનુંજ આ પરીણામ છે પણ હવે ગઈ ગુજરી ભુલી જઈ આ સભાનું કામકાજ પાર ઉતારવું તેજ આપણી ફરજ છે, રાજેશ્રી માલજીભાઈ છેક જરમનીથી અત્રે સુધી ખાસ આ પ્રસંગે પધાર્યા તેથી આજે આપણા કામને ધણો લાભ થયો છે. જો મટિ તેમનો નેટલો ઉપકાર માનીયે તેટલો ઓછો છે અંતમાં તેમણે માહારાજ સાહેબને સતવર આરામ થાય એવી પ્રારથના સંસ્કૃતમાં ગાઇ સંભળાવી હતી ને વખતે આકાશ અને પાતાળ બીજ્ય ધવનીથી ગાજ રહ્યા.

શેઠ કાખાભાઈ મહેવળએ ઠરાવોને અનુમોદન આપતાં રાજેશ્રી ઝવેરી ડાહ્યાલાલભાઈની ત્રાજપર ફેનફરનસ ભરવાની પ્રથમની સુચના કમુલ નહીં રાખવા મટિ રાજેશ્રી મનસુખલાલની સખત શખદોમાં ઝાટકણી કાઢી હતી અને છેવટમાં નામદાર મહારાજ સાહેબનું લાંબુ આ સુખય ઇચ્છી પોતાની બેઠક તાળીઓના અવાજે વચે લીધી હતી.

રાજેશ્રી કચુભાઈએ ઠરાવોને વધુ અનુમોદન આપતાં જણાવ્યું કે આ પરીષદની ગોઠવણ કરનારાઓને એક લેખકે કુંભારની ઉપમા આપી છે પણ તે ઉપમા કોઈપણ રીતે આપણને લાગુ પડે તેમ નથી. આપણે તો નામદાર મહારાજ સાહેબ અને તેમની વફાદાર પ્રભનું હોત ભળવવા મટિજ આ ફેનફરનસ ભરીએ છીએ પછી તેનો લાભ પ્રભ લઈ નહીં શકી તેમાં જો શો દોષ આપણે વખતનો ભોગ આપયો પછસાનો ભોગ આપયો છતાં બહાર લેખકે નો આપણે કયાં તેઓનાથી ડરી નઈએ તેવા છીએ. નામદાર મહારાજ

સાહેબની તબીબત સુધરતી જાય છે અને થોડા વખતમાં તેઓને સંપૂર્ણ તંદુરસ્તી આપત થતી. આપણે બીજી પરીપદ ભરીયું અને તે વખતે પરીપદના વીરોધીઓના શા હાથ થયો તેની કલ્પના પણ મને બહુ દુઃખદાયક થઈ પડે છે. આજના કામકાજમાં રાજેશ્રી માલજીભાઈ અને રાજેશ્રી ડાયાલાલસાહેબે રાજેશ્રી મનસુખલાલ ભાઈ ઉપર જે જે આશ્રયો કર્યા છે તે ઘણાજ ન હાજતા છે અને રાજેશ્રી મનસુખલાલે રાજેશ્રી માલજીભાઈના સંબંધમાં જે ટકાર કરી છે તે પણ તેવીજ છે.

અત્રે પ્રમુખ સાહેબ અને આગળ ત્રણ વક્તાઓ ઘણાજ ઉશ્કેરાઈ ગયા. રાજેશ્રી માલજીભાઈએ ખીસામાંથી રીત્ઝાદોર કાઢી અને રાજેશ્રી ડાહ્યાલાલે કોણળીમાંથી નેડા કાઢ્યા. રાજેશ્રી કચુભાઈએ હાથ કોરડના ફેસોની ખીંક ખેંચી જ્યારે રાજેશ્રી મનસુખલાલે કાઠીયાવાડ ટાઈમસ હીદુરથાન અને મુખ્ય સમાચારના છાપામાં આવેલા તેમના લેખોની કાપડીઓની જાળવર ફાંધલ રાજેશ્રી કચુભાઈ સામે ઉગામી એમ સલામાં ભારે કોલાહલ મચી રહ્યો. ફાંધલ મધેની કાપડીઓ સલામાં ઉડવા માંડી, નેડા હવામાં ફેંકાવા લાગ્યા બીમન સાહેબે ખીંક ઝીલી લીધી અને છેવટે જ્યાં રીત્ઝાદોરનો અવાજ થયો તેવામાં મારી આંખ ઉપરી બધે સ્વપનવત અવસ્થામાંથી જાગીને નેડે છું. તે 'રેતી નગર' તેના વાકપાટુતાવાળા વક્તાઓ અને પ્રમુખ સાહેબ પણ હેનડલી પેઈજ હવાઈ વીમાનમાં ખેંસી ચરખી સમુદર તરફ જાણે પ્રયાણ કરવા લાગ્યા. જાગૃત અવસ્થામાં જેમ જેમ વધુ આવતાં ગયો તેમ તેમ સમરજીરાકની માં હેનડલી પેઈજ પણ હતું ન હતું' થઈ ગયું. અંટલે મથકુના ઉકળતા પાણીમાં મુખ આક્ષાલન કરી હું હવે નામદાર રીજન્ટ યુવરાજશ્રી વખધીરજતા મહેલ ભરૂં એ પરીવર્તે ખરે રીયોરટ (ચીતાર) રજી કરવા જાઉં છું.

મોરબી રીજનસી.

—:0:—

(મીં “જામનગરનીવાસી” તરફનો વાયરલેસ)

—:0:—

Morvi 28th April, 1922.
(Delayed in transmission.)

[૨]

રાજેશ્રી મનસુખલાલની મોરબી પ્રમુખીય કોનફરન્સના અવસાનની ખબર પ્રીનસ લખ-
ધીરજને પહોંચાડવા હું મહેરબાન વહાઇટ સાહેબને બંગલે ચાલીને ગયો અને પડપુછ
કરતાં જણાયું કે પ્રીનસ લખધીરજ છેલા આરડામાં કામમાં રોકાયો છે. એક વડારજી મને
એક આરડામાં કોચ ઉપર બેસાડ્યો અને નામદાર યુવરાજ કુમાર ફારમ થયે અને બોલાવશે
એમ કહ્યું. કોચ ઉપર પાએક કલાક થયો અદરથી કોઇ બોલાવવા આવ્યું નહીં અને
ચાકેલો હોવાથી મારી આંખ નીદરાથી ઘેરાવા લાગી અને થોડી વારમાં તો ધસધસાટ બંધી
ગયો અને નીંદરામાં—

જાગે કે પ્રીનસ લખધીરજ કારભારી મંડળ સાથે મારી નજીકમાં બેઠા બેઠા
ગરમાગરમ ટપાટપી ચલાવતા હોય તેવું બાસ્યું.

“નામદાર યુવરાજ કુમાર કારભારી મંડળને ઉદ્દેશીને કહેતા હતા કે તમારા કારભારન-
સંબંધમાં જે કડવી ફરીયાદો જાહેર રીતે તેમજ ખાનગી રીતે મારા સાંભળવામાં આવી છે
તે માની લઉં તો તમારામાના એકે એકને ખસેડ્યા વીના ચાલે તેમ નથી પણ તમારા
માટે જે કંઈ બોલાય છે એ બધું ખરું છે. એમ માની લેવા હું તથ્યાર નથી અને તેથી
તમને એક ચાનસ આપવા માટે ચાલુ રાખ્યા છે. તો તમારા જે જે પાપ કર્યો હોય તે
ઘોષ નાખી રાખ્યતું બહુ થાય તેવી રીતે તમારે વરતવું જોઈએ, તમારી ઉપર બાયતોના
હક પત્રકે. હુબાવવાનો, પ્રજાને રીબાવવાનો, પ્રજાને ચુસવાનો. અંગત વેરઝેરના કારણે તમારે
વીરધીઆને “નવાડેકા”માં પુરી તેઆને ત્રાસ આપવાનો, મારા વડીલશ્રીને સડાને મારજો
ઉતારી રાજ્યની મહેસુલનો ધુમાડો કરવાનો વગેરે અનેક આરોપો બુલ્લી રીતે મુકાયા છે
તે ઉપરાંત તમારામાના દરેકના સંબંધમાં મારી પાસે ખાનગી ફરીયાદો આવેલી છે જેમાંથી
કેટલીક મારા વડીલશ્રીની ખાનગી નોંધણીથી તપાસનાં ખરી પણ જણાય છે. તમારામાંથી
એકથી વધુને મહારાજ સાહેબે શા કારણથી ખરતરફ કરેલા, કંડો સંજ કોલી વીગેરે પુરાવા
મારી પાસે રજૂ કરવામાં આવ્યા છે છતાં તમારા તે ગુનહા તરફ નહીં જોતાં તમને
પાછા નોકરી ઉપર રાખવામાં આવ્યા હતા પણ હવે જો તેવા ગુનહા ફરીથી થશે તો તે
ચલાવી લેવામાં આવશે નહીં.

મહેરબાન દીવાન સાહેબ લગભગ રોવા જેવા અવાજે બોલ્યા કે મોરબીના કાર્યભાર
માં મોરબીના અધીકારીઆને વગોવવા હોય તો આપ નામદાર ધણી છે પણ દરેક કામ
નેક નામદાર મહારાજ સાહેબની ઈચ્છાનુસાર થતું હતું અને અધીકારીઆ તો માત્ર
મહીજ કરતા હતા. મોરબીનો કોઈ અધીકારી લાંચ રસવત ખાઈ શકે તેવો હતો
જે છતાં કદાચ ખાધી હોય તો બુખમરાથી અચવા માટેજ ખાધી
મારો પગાર ચોપડામાં રૂ. ૫૦૦ ઉધારવામાં આવે છે

પણ મને માસીક રૂ. ૧૦૦ થી વધારે ઉપાડવાનો હુકમ નથી. ખાંડીના રૂ. ૪૦૦ કેવી રીતે જમે થાય છે તે આપ નામદાર ચોપડા ઉપરથી જોઈ શકશો. રા. રા. રેવનયુ કમીશનર રૂ. નયુ ખાતું પોલીસ ખાતું અને દરબારી વકીલ વીગેરે અનેક જોખમી કામો સંભાળે છે તેમ ને માત્ર ૭૦ રૂપિયાનો પગાર મલે છે તેમાથી તેઓ પોતાના આધધાને છાજતો ધર સંસાર કેમ ચલાવી શકે? જ્યારે રેલવે કેળવણી વીગેરે ખાતામાં પણ તેવી અધમ દરજા હલકા પગારના કારણથી ભોગવવી પડે છે. આવી રીતીમાં સખડતા હોવા છતાં અને નેક નામદાર મહારાજ સાહેબની ઇચ્છાનુસાર કામ કરતા હોવા છતાં બધીકારીઓને વગોવવાનું વરત માન પત્રોના લેખકોને મટિ સહેલું થઈ પડયું છે પણ નામદાર કુમાર સાહેબ એવા લેખકો પેટના બધા ગામ બાળે છે એનો અરે એક પુરાવો પણ આપીશ. મી. મનસુખલાલ રવજી બાઈ મહેતા મોરબીથી નાસી જઈ રાજકોટમાં વસ્યા છે. તેઓ ઉપર નેક નામદાર મહારાજ સાહેબની ઘણી ખડા હતી પણ મહેરબાન ઝવેરી ડાહ્યાલાલભાઈની સહાયથી તેમને મોરબી રાજકીય કોલેજનસતુ કામ સોંપવામાં આવ્યું છતાં ખુદ મહારાજ સાહેબ પણ તેના તરફ અધીરવાસથી જોતા હતા. મહારાજ સાહેબની હયાતીમાંજ મી. મનસુખલાલે તેમની છેલ્લી ઇચ્છાઓ છાપા દવારા પ્રગટ કરી આપ નામદારને વગોવવાની, રાજ્યત કરી છે પણ અન હતા જરા વીચાર કરે કે ખુદાની દ મહારાજ સાહેબની હયાતીમાંજ તેમનું અનીષ્ટ ઇચ્છ્યા સીવાય તેમની ઇચ્છાઓને તેમની છેલ્લી ઇચ્છા કહીજ કેમ શકાય! આ એક ભયંકર રાજદરોહ છે અને જે મટિ રાજેશ્રી મનસુખલાલને આપે વાજબી રીતેથી તીક્ષ્ણથી આપી છે પણ હજી તેમના લેખોથી આપ નામદાર દોરવાતા હોતો તેમાં ભુલ થાય છે. કેળવણી ખાતું અને સુખશાંતી ખાતું અને તેટલાં ટુકા ખરચે નીભાવી અમલદારોને બીખારી હાલતમાં રાખી અને બીજી અનેક રીતેથી કરકસર કરી જે મોટી દોષત ખુદાની દ મહારાજ સાહેબે ભેગી કરી હતી તે આપ નામદારને મટિજ ભેગી કરી હતી. અમારી સલાહ વીરૂધ્ધ રૂનો સટો ખુદાની દ મહારાજ સાહેબે ઉપાડયો તેથી એક કરોડ અને પાંચ લાખ રૂપિયા ઓછા થયા છે પણ તેટલી રકમ તો અમે રાજ્યની અને રેલવેની આવકમાંથી બે વરસમાં પુરી કરી આપીશું. “નમનગરનીવાસી” વીગેરે લેખકો અમને ઓછા વગોવે છે છતાં તે બધાંને એકજ ઉદ્દેશ રાજ્યની તીજેરી ખાલી કરાવી ભાયાતોના ગરાસ પાછા આપી ખેડુતોને નયાલ કરવાનો છે પણ આપ નામદારનું છુણ ખાનારા અમલદારો તેવા પારકે પધરે તાગડધીના કરવા માગનારાઓની સલાહ મુજબ ચાલે તો બે દીવસમાં પાણીચું મલે મટિ આપ નામદાર કોઇના કેહેવાથી દોરવાઈ નહી જતાં ખાતી રાખશો કે અમારામાના દરેકને આપ નામદાર તરફ પુરણ વફાદારી છે અને પોતાની ફરજ બજાવતા, રહેશો.

નામદાર યુવરાજ કુમારે દીવાન સાહેબના આ જવાબ મટિ સંતોષ જણાવતાં કહયું કે રાજેશ્રી મનસુખલાલને હું સારી પેઠે ઓલખું છું. મારા વડીલશ્રીને તેઓએ થોડો વખત ભરમાવયા હતા પણ આખરે સીંહના ચામડાંમાં છુપાઈ રહેલ શીઆળ ખુલ્લો થયો છે અને હું કાંઈ તેના કહેવા કે લખવા ઉપરથી તમારા ઉપર આજી મુકતો નથી પણ તમારો કારભાર બહુજ નીંદાને પાત્ર થઈ પડયો છે તેનો જવાબ આપવા મટિ કાંઈ તજવીજ થવી જોઈએ. રાજ્યની તીજેરી હું છુટાવવા માગતો નથી, ખરચ વધારવા માગતો નથી પણ નીંદા થતી અટકાવવી એ આપણું ફરજ છે. રૂના સટામાં એક કરોડ પાંચ લાખ રૂપિયા નુકશાની દીવાન સાહેબે ખતાવી છે જ્યારે બીજાઓ ૨ થી ૩ કરોડની

જેવનથી કમીશનરે તે ખાતાનો હીસાબ તથ્યાર કરી મારી પાસે મુક્યો. મુખ્યમાં રાજીયની જે મીલકતો છે તે ગેર કાયદેસર રીતેથી ગીરો મુકી તે ઉપર નાણા ઉપાડવામાં આવયાં છે તેને માટે દીવાન સાહેબ પોતે પણ જવાબદાર છે કારણ કે તેમાંની કેટલીક મીલકતો દીવાન સાહેબના નામ પર હતી. આ મીલકતો બીજાના નામ પર ચડાવવા કે ગીરો મુકવા દીવાન સાહેબને કાંઈ સંતા નથી આ બાબતનો જવાબ હું અત્યારે માંગતો નથી. પણ તે બાબત લેખીત ખુલાસો મારી પાસે રજૂ કરવા હું તેઓને ફરમાવું છું. મારા મિત્ર બાઇ ડાહ્યાલાલના સંબંધમાં દીવાન સાહેબે એક આડકતરી ટકોર કરી છે. પણ હું તેમને ચેતાવું છું કે બાઇ ડાયાલાલ રાજ્યના ખરા ખેરખાહ છે અને તમારી સામે થતા હુમલાનો બચાવ કરવાનું કામ તેમણે બારે ઉલટથી ઉપાડી લીધું છે. તે બાબતમાં તેમને કરેલી ચોજના તમારી સમક્ષ તેઓ રજૂ કરશે ત્યારે તમે જોઈ શકશો કે જે કામ તમે રાજ્યનું હજી ખાનારાઓ કરી નથી શક્યા તે બાઇ ડાહ્યાલાલ લગભગ કરી ચુક્યા છે.

શ્રીમાન ઝવેરી સાહેબે જણાવ્યું કે વરતમાન પત્રોમાં થતા હુમલાઓનો જવાબ આપવા માટે આ રાજ્યના એક આગ્રહા નયાયાધીકારાને મોટી આશાઓ આપીને રોકવામાં આવ્યા છે. જેઓના લેખો અત્યાર અગાઉ પ્રગટ થઈ ચુક્યા છે. અને તમે તે વાંચ્યા હશે. હાલમાં આપણે ઉદાર દીલે જેમ આવે તેમ ગજના ગજ માપયે રાખવાનું છે. એક તમુ પણ વેતરવાની જરૂર નહીં પડે તેમ હું બધાઓને ખાત્રી આપું છું કારણ કે આમ માપવાથી આપણી વાહવાહ બોલાની હોય તો એક તમુ પણ વેતરવાની ભાંજગડમાં પડવાનું શું પ્રયોજન છે? ઉપરાંત મોરખીની પ્રત્નની એક જાહેર સભા ભરવાની પણ જોડવણ કરવામાં આવી છે જેના માટે આપણા ગામના નગરશેઠ વીકમચંદ અમરતલાલ પાસેથી તેમની આના કાની છતાં બાઇ મુખલાલ તથા કુચંદની મદદથી તેમને ફોસલાની ફોલાની તથા કુમાર સાહેબનાં નામે મોટી આશાઓ આપીને મેં સહી મેળવી છે. આ સરકયુલર નામદાર કુમાર સાહેબની બહાડી માટે અત્રે રજૂ કરું છું:--

વીજ્ઞપતી.

“આપણા નામદાર મહારાજ સાહેબની તનહુરસતી માટે એકત્રીત થઈ પરમાતમા પાસે તેઓ નામદાર શ્રીને સંપુરણ આરોગ્ય પ્રાપ્ત થવા પ્રાર્થના કરવા માટે આજરોજ એટલે તારીખ ૨૯-૪-૧૯૨૨ શનીવારે શ્રીનચોકમાં સાંજે આઠ વાગે મોરખીની સમસ્ત પ્રત્નની એક જાહેર સભા બોલાવવામાં આવે છે.

ત્યાર બાદ સભાના બીજા કાર્યક્રમમાં આપણા નામદાર મહારાજ સાહેબ તથા આપણા યુવરાજ લખધીરજ સાહેબ પ્રત્યે અધીત અપ્રેસંગીક જે હુમલા છાપાઈવારા કરવામાં આવે છે તે લેખ લખનાર વ્યક્તિઓ મોરખીની પ્રત્નનું કદયાણ કરવા બહાર પડવાને ખાટો દાવો ધરાવે છે તે સંબંધમાં વીચાર ચલાવી તે પરતવે સમગ્ર પ્રત્નનો અવાજ રજૂ કરવામાં આવશે. સરવ બાઇઓને હાજર થવા અરજ કરવામાં આવે છે.

મોરખી, તા. ૨૯-૪-૧૯૨૨ શનીવાર.

શેઠ વીકમચંદ. અમરતલાલ નગરશેઠ.”

આગળ ચાલતી શ્રીમાન ઝવેરી ડાહ્યાલાલ બાઇએ કહ્યું કે આ સભા “શ્રીનચોક”માં ગઈ અને તેમાં કોઈ તોફાનીઓ હાજરી આપી ન શકે તેવા બંદોબસ્ત કરવા મહેરબાન નર સાહેબે ધ્યાન આપવાનું છે છતાં કદાચ કોઈ તોફાની બારકસી સભામાં આવી

જે તેને મુઝા રાખવા અને મુઝા ન રહે તે સભામાંથી રૂખસક આપવા મટિ બાઇ વઇ
કુટિ પલ તયાં હાજરી આપવી. સભાનું પ્રમુખસ્થાન મહેરબાન દીવાન સાહેબ લેશે.

દીવાન સાહેબ—ભાઈ ડાહ્યાલાલભાઈની કરૂપા માટે હું ઉપકાર માનું છું. પણ પ્રજાની
સભામાં દીવાન પ્રમુખસ્થાને બેસી શકે નહીં.

રાજેશ્રી ડાહ્યાલાલ—દીવાન સાહેબ પણ મોરબીનીજ વસ્તી છે મટિ તેમજેજ પ્રમુખ
સ્થાન લેવું જોઈએ.

રાજેશ્રી ત્રીભોવન—દીવાન સાહેબનું કહેવું વચાજી છે પ્રમુખ થવાની લાયકાત બાઇ
ડાહ્યાલાલ બાઇમાં વીશેષ છે મટિ નામદાર કુમારશ્રીને હું અરજ કરું છું કે પ્રમુખનું
માન તેમના માનીતા મીત્ર રાજેશ્રી ડાહ્યાલાલનેજ આપવું.

નામદાર યુવરાજ કુમારે ફરમાવયુ કે શ્રીમાન નયાય અધીકારીનું કહેવું સ્વતંત્ર છે મટિ
બાઇ ડાહ્યાલાલને હું ફરમાવું છું કે સભાનું પ્રમુખસ્થાન તેમજે લેવું. પોલીસ કમીશ-
નરે ખાસ ધ્યાનમાં રાખવું કે જેમ રિતીનગરમાં કોનફરનસનું ફારસ થયું તેવું ફારસ
‘શ્રીનગર’માં થાય નહીં સભાના દીવસે શહેરમાં દુકાનો બંધ કરાવવી અને વફાદાર
શહેરીઓએ સભામાં હાજરી આપવી અને બાઇ ડાહ્યાલાલે મારી સમતી તથા મંજૂરીથી
તઈયાર કરી રાખેલા કરાવોને ટેકો આપવા મોંટિથી ફરમાવવું. સભામાં કોઈપણ માણસ
પ્રમુખની રજ વગર બેસી શકે નહીં, એવા સામાન્ય કાયદાઓ મટિ તોફાની બારકસો સ
ભામાં બોલતા અટકાવવાની ફરજ ભાઈ ડાહ્યાલાલ ખજવશે. જ્યાં પોલીસ કમીશનર તેને
મદદ કરશે.

રાજેશ્રી વલ્લભજી—મોરબીનો રીવાજ એવો છે કે સભાઓનું પ્રમુખસ્થાન નગરશેઠ સીવાય
બીજે કોઈ લઈ શકે નહીં.

રાજેશ્રી ડાહ્યાલાલ—નગરશેઠ સરકયુલર ઉપર સહી કરવાનાં જે તકલીફ આપી છે તે
જોતાં તેઓને પ્રમુખસ્થાન આપી શકાશે નહીં.

રાજેશ્રી માંકડ—નગરશેઠને બાબતે મુશ્કેલી સભા બરશેા તેા તમારી હાંસી થશે.
નગરશેઠ રાજ્ય તરફ વફાદાર ન હોય તેા તેમની નગરશેઠાઈ રદ કરી રાજેશ્રી ડાહ્યાલાલને
નગરશેઠાઈ આપવાની સત્તા ખુદાની દ મહારાજ સાહેબ અથવા નામદાર યુવરાજ કુમાર
અરને છે પણ આ બંની ધાંધલ મને તેા અરથ વગરની લાગે છે. છાપામાં આવતા લેખો
કોણ વાંચે છે પણ આપણે આ ધાંધલ કરીયું તેા તેવા લેખોને વધારે ઉતેજન મલશે. ગઈ
અણેશ ચોથના દીવસે ખુદાની દ મહારાજ સાહેબની ઇચ્છા વીરૂધ્ધ જે બાબતેા છાપામાં
ચોક્કસથી આપવામાં આવવા તેનું પરીણામ આપણે બોગવીએ છીએ અને હજી પણ
જોગવવું પડશે.

રાજેશ્રી વલ્લભજી—નગરશેઠ નીમવાનો અધીકાર રાજ્યનો નથી પણ પ્રજાનો છે. રાજે
શ્રી વીરેમચંદ બહુ શાંત અને ડાહ્યા ઋદ્ધય છે. તેમની પાસે પઈસા નહીં હોય તેા તેથી
તેમની લાયકા બોલી થતી નથી. પ્રજા તેમને બાહે છે અને જે તેમને સમજતીને પ્રમુખ
સ્થાને બેસાડી શકાય તેા સભાનો દેખાવ કંઈક ઠીક થશે.

નામદાર યુવરાજ—રાજેશ્રી વલ્લભજી હવે વરૂધ થયા છે અને તેમને હજી ૧૬ મી સડી
આલતી લાગે છે. પણ નગરશેઠ નીમવાની બાબત અત્યારે અરથવાની જરૂર નથી. મી-
માંકડ બારે છે કે આ બંધી ધાંધલ છે પણ મારા પરમ મીત્ર ડાહ્યાલાલ

નથી તેમજ જાહેર રીતે તમારી બધાની જ નીંદા થાય છે તેને જવાબ આપવા માટેજ બાઈ ડાહ્યાલાલે પોતાના ખરચે આ બધી વ્યવસ્થા કરી છે. તેને ટેકો આપવાની તમારી ફરજ છે મારે હું હવે આજનું કામકાજ ખતમ કરું છું અને બધા અમલદારોને ફરમાવું છું કે તા. ૨૬ મી એપ્રિલની સભા સંપૂર્ણ રીતે ફતેહમંદ નીવડે તેવા દરેક ઉપાયો ચોજવા. એવડમાં રાજેશ્રી ડાહ્યાલાલ બાઈએ સુવરાજ કુમારનો ઉપકાર માનતાં જણાવ્યું કે હાલથી આફત નહીં નડે તો સભાનું કામકાજ નીરવીધનપણે પાર ઉતરશે.”

અત્રે અને મારા કાચ ઉપરથી કોઇએ જાગ્રત કર્યો અને મને અવચારે મળવાની નામદાર સુવરાજ કુમારને અનુકુળતા નથી એમ જણાવ્યું તેથી એકલા હેનરલી પેદાજની શોધમાં જઈું છું.

મોરબી રીજનસી

—૩૦—

(મીં “બમનગરનીવાસી” તરફનો વાયરલેસ.)

Morvi 30th April 1922.

(Delayed in transmission.)

[૩]

જયા પરમ દીવસે કારમારીઓની સમાનો વાયરલેસ રવાના કરયા પછી હું ફેલવે ફટ સળના સામેના એરડોમમાનું ઓફિસ હેનડલી પેઈજ (વીમાન) જેવા વાસ્તે દાખલ થયો અંદરની રચના સુંદર અને ધણી આકર્ષક હતી. મને ત્યાં બેસવાનું મન થયું. પંદર વીસ મીનીટ બેઠો તેવામાં સોફા ઉપર ઢળી પડયો. નીંદરામાં એક નાનું સરખું સંવન આવ્યું—શું ?

દુરથી એટલે કે રાજમહેલ તરફથી એક મોટર આવી, નજદીક આવી—તેમાંથી બે મહરોજો બહાર નીકળ્યા. કુમારશ્રી લખધીરજ તથા રેવનયુ કમીશનર જેવા જણાયા—તુરતજ હેનડલી પેઈજમાં દાખલ થયા જે કેબીનમાં હું હતો તેની પરબેની કેબીનમાં પ્રવેશ કર્યો અને સુપચુપ બેસી ગયા બે મીનીટ થઈ તેવામાં ધીમે ધીમે નીચે પ્રમાણે વાત થવા લાગી—

“ નામદાર યુવરાજ કુમાર—આ વીમાન વેચી નાંખવાથી ઓછામાં ઓછા રૂ. ૪૦ હજાર ઉપજશે આપણે તે કાંઈ કામનું નથી. માટે મારો તો વીચાર છે કે તેજ કંપનીને પાછું આપી દેવું.”

મહેરબાન રેવનયુ કમીશનર—આપનું કહેવું બરાબર છે. વીમાન આપણને કાંઈ ઉપયોગ નું નથી. પણ સવાલાખનો માત્ર રૂ. ૪૦ હજારમાં વેચવો તેમાં પણ પાંચ ટકા ફલાલીના બાદ જશે એટલે આપણા હાથમાં તો રૂ. ૩૮ હજારજ આવે તેના કરતાં માત્ર કહેવું માનો અને વીમાન મુબઈ સરકારને બેટ કરો તો તમારે વાસ્તે સાડાં કહેવાશે, અને સરકારની આપણા ઉપર મહેરબાની થશે.

યુવરાજ કુમાર—ઝેળીઆતેને ચુકવવા નાણા નથી તેમજ વચાજ પણ તમે આપી શક્યા નથી. ત્યાં તમે સરકારને બેટો આપવાની વાતો કરો છો તે કેમ બને ? એ તો સાડાં છે કે મારા મિત્ર ઝવેરી અને તેમના કુટુંબી મીં મોરારજી ગોંડલ ઠાકોર સાહેબને સમજાવી શક્યા છે અને રૂ. ૬૫ લાખની લોન આપણને મળશે તેમાંથી લેણીઆતોનું મોટું કાણું કરી શકીયું. વીમાન વેચના બે હજાર ફલાલીના આપવા પડશે પણ આ લોન ઉધરાવવા માટે મારે રૂપિયા લાખ સવાલાખનું પાછું કરવું પડ્યું છે તે બધાય તમારી કમ આવડતનાં પરીણામ છે.

રેવનયુ કમીશનર—અમારી કમ આવડતનો બચાવ હું કરી શકતો નથી પણ સાહેબ મુશામતીઆઓ આપને ફોલી ખાત્ર છે તે જોઈને અમારું રાજયના બરાશીઆઓનું દોહી છે અને છે વીમાન વેચીને બે હજાર તમારો મિત્ર અને તેના સાથીદારો ત

અને પાંચ હજાર સામેથી ખાઈ જાય; લોકે ઉપરાશવામાં તમારા સવસ્થાન ખવાઈ જાય. સાચી તરફથી કેટલાક ખવારી તે કાણુ જાયે! એવા કામોમાંથી બંને બાજુને હોષિયા કરવો એવો તેઓનો ધર્મ છે. હરમત મહાજનો સેહો તેઓની મારફતે થયેલો તેમાંથી. ૩. ૫૦ હજાર જમાઈ ગયેલા તે વાતની ખબર નામદાર મહારાજ સાહેબને પડી તયારે ૩. ૧૯ હજાર પાછા આપવા પડ્યા. મુ'બઈમાં મેજિસ્ટ્રેટ મોહનલાલના નામથી મહારાજ સાહેબ વેપાર કરતા હતા તેનો કારભાર મીઠ મહેતા કચ્છ હતા. મીઠ મહેતાને ઉંધે મારગે દોરવનાર જમારો મીઠ અને તેના સાથીઓજ હતા અને એ બધા કાળો ધોળા પકડાયા તયારે નામદાર મહારાજ સાહેબ એટલા બધા ગુસ્સે થયા હતા કે તે ગવેરીની સલામ ધણી વખત મુખી બંધ રહી હતી અને મીઠ મહેતાને મહારાજ સાહેબની રજ વગર મોરબી છાડવાની મનાઈ કરવામાં આવી હતી. મહારાજ સાહેબનો ગુસ્સો શાંતવન કરવાની ચાવી તેની પાસે જહુ અસરકારક હતી તેથી આખરે સમાધાન થતાં સલામ પાછી ચાલુ થઈ અને મીઠ મહેતાને ફંડની સભ કરી. મોરબીથી જવા દેવામાં આવ્યા, મહારાજ સાહેબને ગળે મુ'બઈની જે જે મીઠકતો પહેરાવવામાં આવી છે તે દરેકમાં સીધી અથવા આડકતરી રીતે સારો હાથ મરાણો છે. મોરબીમાં મહારાજ કરવાનો, નાતો જમાડવા અને અમલદારોને રાજ રાખવા એ બધા મટિ ખરચવામાં આવતા નાણા તમારાજ એટલે ખુદાવીદ મહારાજના ખીસામાં થી નીકળ્યા છે. નહીં તો સાહેબ પોતાનો ધંધો રોજગાર મુશી મહીનાના મહીનાઓ મુશી વગર પમારે ચોવીસ કલાક આપની નોકરી કરવી એ તેને કેમ પરવડે? અમલદારોને રાજ રાખવા મટિ નાણા ધીરે છે તેઓના ભાગમાં વેપાર કરે છે. પોતે મુશી ધીરીને, દીવાન સાહેબના શાળાને તથા તેના દીકરાને દુકાન મંડાવી આપે છે, અને તેમાં પોતે આપેલી મુશી શીખે નુકશાનીમાં જાય તો પોતે ભરપાઈ કરી આપે છે. આ બધા પધ્ધતિ કયાંથી આવે છે તેનો આપ વીચાર કરો અને પછી તેનામાં વીશવાસ મુકો. અતયારે અમારી ગરાશીઆઓની દુરદશા છે, એટલે અમારે લોહી રાજ્યના હીત માટે ગમે તેટલું બળે તો પણ અમારે કોઈ સાંચળતું ન હતું. પણ આજે આપે મને એકાંતમાં વાત કરવાની જે તક આપી છે તે માટે આપનો ખરે ખરો આભારી છું અને મારા પેટમાં જે કંઈ વરાળ ભરી છે તે ખાલી કરું છું. ગરાશીઆઓ, ગમે તેવા ગરીબ કે નીરધન થઈ ગયા છે તો પણ તેઓની રગોમાં રજપુત લોહી વહે છે, અને આપની ગમે તેવી મુશકેલીમાં પણ તેઓ આપની બાજુમાં ઉભા રહેતું એ પોતાની ફરજ સમજે છે. ખવારો અને સ્વારથીઆઓએ અમારી લગભગ જડ કાઢી છે અને રાજ્યના સારા અમલદારોને ટકવા દીધા નથી પણ ઈરાવર સઉનો વખત લાવશે આપ નામદાર મોરબી ના ધણી કહેવાઓ તેમને પણ કેટલા વરષ મુશી ફેરાવટો ભોગવશે પડશે? હમણા પણ આપની આજુબાજુ ચોવીસે કલાક કોનો પહેરો છે? આપના માતૃક્રીના દુઃખો કેવાં અસહ્ય હતા એ બહુ કરનાર કોણુ તેનો માત્ર વીચાર કરો, અને પછી જે આપને યોગ્ય લાગે તે ફરમાવો.

ગુવરાજ કુમાર—તમારે બોલવું કર્કશ વધારે પડતું પણ મેટિ ભાગે સતય છે. ગરાશીઆઓને લાયકર હાડમારીઓ ભોગવવી પડે છે તે હું જાણુ છું પણ ઉતાવળે આંખા પાકે નહીં વખત આવશે બહુ થઈ રહેશે મારા મીત્રના સંબંધમાં તમે કંઈ અજાત લાગણીથી દોરપુશ પા દો એમ મને લાગે છે તેથી વહુ ખાત્રી માટે તમો પેલીસના વડા તરીકે ખાનખી તપાસ કરે મને પાકો રીપોર્ટ આપશે એટલે તે બાબતમાં વીચાર કરી શકતા.

પ્રજ્ઞા ભરવાનો હું હુકમ કરોશ. છાપાઓમાં થતી નીંદા અટકાવવા માટે જે જે યોજના કરવામાં આવી હતી તેને મોટું કારભારીઓની સભામાં ટેકો આપવો પડ્યો. કારણ કે મારે હમણાની મુશ્કેલીઓમાંથી બહાર નીકળવા માટે તેવા માણસની ખાસ જરૂર છે કે જેના અંધારા જાણ હોય અને કુલ સત્તા મારા હાથમાં આવે ત્યાં સુધી બહુ ધીરજથી અને આંખ આડા કાન કરીને કામ લેવાની જરૂર છે. મોટું હાથ તુરત તો જે પ્રાણીએ વાલ ચઢે તે પ્રાણીએ ચઢવા દેવા પછી બહુ જોયું જશે. મારા વડીલથી પણ મજબૂર ઝવેરીના સંબંધમાં જેથી મુશ્કેલી વળતે બંદુ કડવી ફરીઆદ કરતા હતા મારા વડીલની મદદથી અને કરપાથી તેલાઓ રૂપિયા કમાયો હતો પણ રૂનો ખેલો તુરંત ત્યારે મારા વડીલની મને તેવી મુશ્કેલી છતાં તેણે મદદ કરી નહોતી પણ યુ'બર્ડ છોડી ચાક્યો ગયો હતો તે કઈ મારા ધ્યાન બહાર નથી રાખ્યાના વીરેધીઓ સાથે પણ તે દોસ્તી દાવો રાખે છે તેમને પારદીઓ આપે છે તેમની હદમાં બંગલાઓ બાંધે છે તે કઈ હકીકત મારાથી અજાણી નથી પણ અત્યારે મોરબીમાં કોઇ વેપારી જીવતો રહ્યો નથી એટલે ઉજડ ગામમાં એરડો પ્રધાન હોવાનું જોઈએ,

રેવનયુ કમીશનર—આપે સાહેબની ધીરજ અને યુધ્ધીના આપના મોઢે વખાણ કરે તે તેનો અરથ ખુશામત કરવા જેવો થાય પણ આપ સાહેબના સંબંધમાં મેં જે આશાઓ બાંધી હતી તે ખોટી નથી. હવે છેવટમાં મારે એટલીજ અરજ કરવાની છે કે આપ નામદારના નામથી પ્રજ્ઞને દમ ભરાવામાં આવે છે તેનો અંત આવવો જોઈએ. મોરબીના ધણી આપ છતાં આપનો ધણી બીજો એ ખમાતું નથી! ડાહ્યાશાલ સહને એવું બતાવવા માંગે છે કે આપનામાં જરા પણ અકલ નથી અને તેથી અત્યારે ખરો કરતા હરતા તે એકજ છે. નજરોડને દબાવી દઈ સહી લીધી તેથી ગામમાં આપણી બહુ વજોવણી થઈ છે સભા તો રાણી સાહેબના સ્વરજ વાસને લીધેજ બંધ રહી તે ઠીક થયું પણ જો તે બહાનુ ન મલ્યું હોત તો સભામાં બહુ ખેદકારક બનાવો બનત અને આપને સોરાણું પડત. આવી સ્થિતિ ફરીથી ઊભી ન થાય તે જોવાની મારી અરજ છે.”

અત્રે આ બનને મહેરબાનો વાતો કરતા કરતા વીમાનમાંથી બહાર નીકળ્યા અને મોટાકામાં ખેસી રવાના થયા અને મોરરજનું યુ'બહુ વાગ્યું એટલે મારી આંખ ખુલ્લી થઈ ગઈ અને જોયું તો ત્યાં કોઈ ના મળે.

